

Чл. № 02.12-1
29.03. 2024 г.

ДО
АКАД. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

О Б О Б Щ Е Н Д О К Л А Д

ЗА ИЗВЪРШЕНИТЕ ПРОВЕРКИ ОТ ИНСПЕКТОРАТИТЕ ПО ЧЛ. 46 ОТ ЗАКОНА ЗА АДМИНИСТРАЦИЯТА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

В изпълнение на чл. 46а, ал. 3 от Закона за администрацията и чл. 22, ал. 1 от Наредбата за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи представям на Вашето внимание Обобщен доклад за извършените проверки от инспекторатите по чл. 46 от Закона за администрацията през 2023 г.

Към 31 декември 2023 г. към органи на изпълнителната власт (министри, председатели на държавни агенции, изпълнителни директори на изпълнителни агенции и ръководители на структури, създадени със закон или акт на Министерския съвет и ръководители на структури, отчитащи дейността си пред Народното събрание) **функционират общо 33 инспектората по Закона за администрацията.** От тях:

- ✓ към министри – 19 инспектората;
- ✓ към председатели на държавни агенции – 4 инспектората;
- ✓ към председателя на Националния статистически институт;
- ✓ към изпълнителния директор на Държавен фонд „Земеделие“;
- ✓ към изпълнителния директор на Националната агенция за приходите;
- ✓ към директора на Агенция „Митници“;
- ✓ към ръководители на структури, отчитащи дейността си пред Народното събрание (Национална здравноосигурителна каса, Национален осигурителен институт, Комисия за финансов надзор, Комисия за енергийно и водно регулиране, Комисия за регулиране на съобщенията, Комисия за противодействие на корупцията отнемане на незаконно придобитото имущество – до 6 октомври 2023 г.) – 6 инспектората.

Съгласно чл. 46, ал. 9 от Закона за администрацията инспекторатите изпращат на Главния инспекторат ежегодно до 1 март доклад за извършените от тях проверки през предходната година.

В изпълнение на нормативното изискване и в определения от закона срок в Главния инспекторат постъпи информация от ръководителите на всички инспекторати.

Предвид спецификата на дейността, в Главния инспекторат не са изпращани, съответно в обобщения доклад не се съдържат данни за резултатите от извършените проверки от инспекторатите към председателите на Държавна агенция „Национална

сигурност“, Държавна агенция „Технически операции“ и Държавна агенция „Разузнаване“ (съдържанието на докладите и класифицирана информация).

I. ИЗВЪРШЕНИ ПРОВЕРКИ ОТ ИНСПЕКТОРАТИТЕ

Според данните, налични в представените годишни доклади, в периода 1 януари – 31 декември 2023 г. от инспекторатите по чл. 46 от Закона за администрацията са извършени общо **2 535 бр. планови и извънпланови проверки** в звена от общата и специализираната администрация на първостепенните разпоредители и във второстепенни разпоредители с бюджет към съответния първостепенен разпоредител.

За същия период на 2022 г. от инспекторатите са извършени общо 2 573 бр. проверки.

В периода 1 януари – 6 юни 2023 г. действаха два служебни кабинета, назначени от президента на Р България. Предвид статута на служебните кабинети през този период от страна на Министерския съвет не е приета Програма за стратегическите цели и приоритети за срока на управление на правителството (чл. 20, ал. 3 от ЗА), поради което в част от инспекторатите не са разработвани и представени за утвърждаване от съответния орган Стратегически планове за дейността за периода 2022 – 2025 г. и Годишни планове за контролната дейност за 2023 г.

След проведени предсрочни парламентарни избори, на 06 юни 2023 г. от 49-то Народно събрание беше избран министър-председател и по негово предложение Министерски съвет.

В съответствие с приетата от Министерския съвет Програмата за управление на Република България за периода юни 2023 г. – декември 2024 г. и в изпълнение на нормативните изисквания от почти всички инспекторати са изготвени Стратегически планове, а въз основа на тях и Годишни планове за дейността за период юни – декември 2023 г.

1. Планови проверки за 2023 г.

През 2023 г. дейността на инспекторатите е насочена към осъществяване на целите, включени в годишните планове за дейността им, като:

- ✓ предотвратяване и отстраняване на нарушения при функционирането на администрацията;
- ✓ подобряване качеството на административното обслужване;
- ✓ независима и обективна оценка на дейността на администрацията;
- ✓ превенция и ограничаване на корупционните прояви в дейността на администрацията;
- ✓ подобряване работата на администрацията;
- ✓ осигуряване на почтеност в дейността на администрацията;
- ✓ осъществяване на административен контрол относно изпълнение на задължения, произтичащи от Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България;
- ✓ подобряване на процесите на управление чрез постигане на по-голяма бързина и ефективност;
- ✓ повишаване на професионалните знания и умения на служителите от инспекторатите;
- ✓ последващ контрол за проследяване изпълнението на дадените предложения и препоръки;
- ✓ подобряване на взаимодействието с други контролни органи и структурни звена;
- ✓ укрепване на административния капацитет и повишаване на професионалната квалификация на служителите.

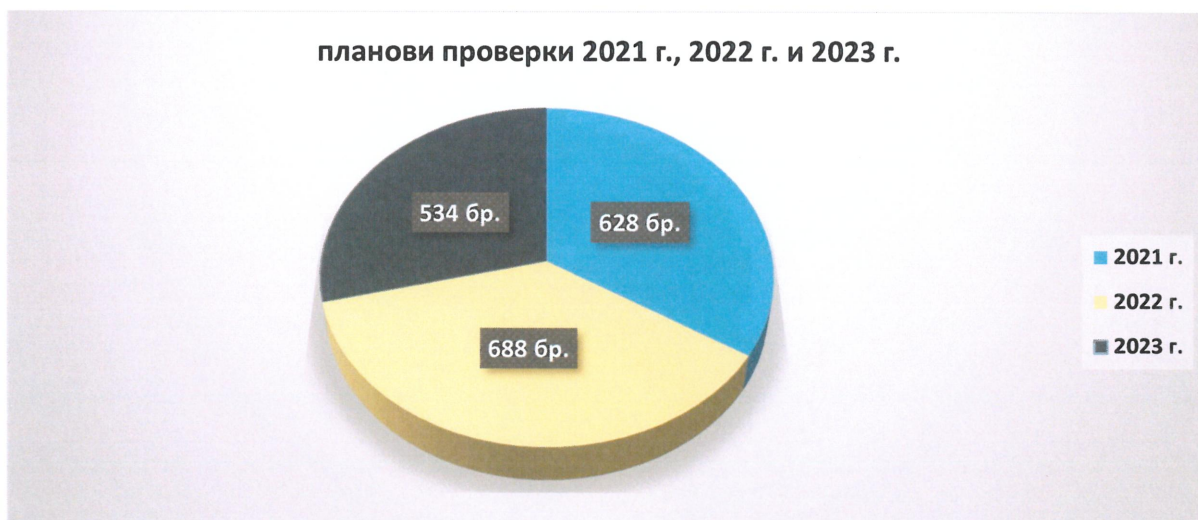
В изпълнение на посочените цели инспекторатите са планирали конкретни дейности, включващи извършването на предварителен, текущ и последващ контрол за своевременно разкриване и предотвратяване на пропуски и нарушения при функционирането на администрацията.

От данните, съдържащи се в представените в Главния инспекторат доклади е видно, че през отчетния период от планираните 615 бр. проверки от **инспекторатите са извършени общо 534 бр. планови проверки.**

По-малкият брой на планираните планови проверки се дължи на факта, че годишните планове за дейността се утвърдени след 6 юни 2023 г. (датата на встъпване в длъжност на редовния Министерски съвет), съобразно приетата от правителството Програмата за управление на Република България за периода юни 2023 г. – декември 2024 г. Като причини за неизвършване на 81 бр. от планираните проверки от инспекторатите посочват ограничения числен състав, текучество на персонала и поголемия брой на възложените извънпланови проверки/предварителни проучвания по сигнали.

Според информацията в годишните доклади, плановите проверки са извършвани с цел:

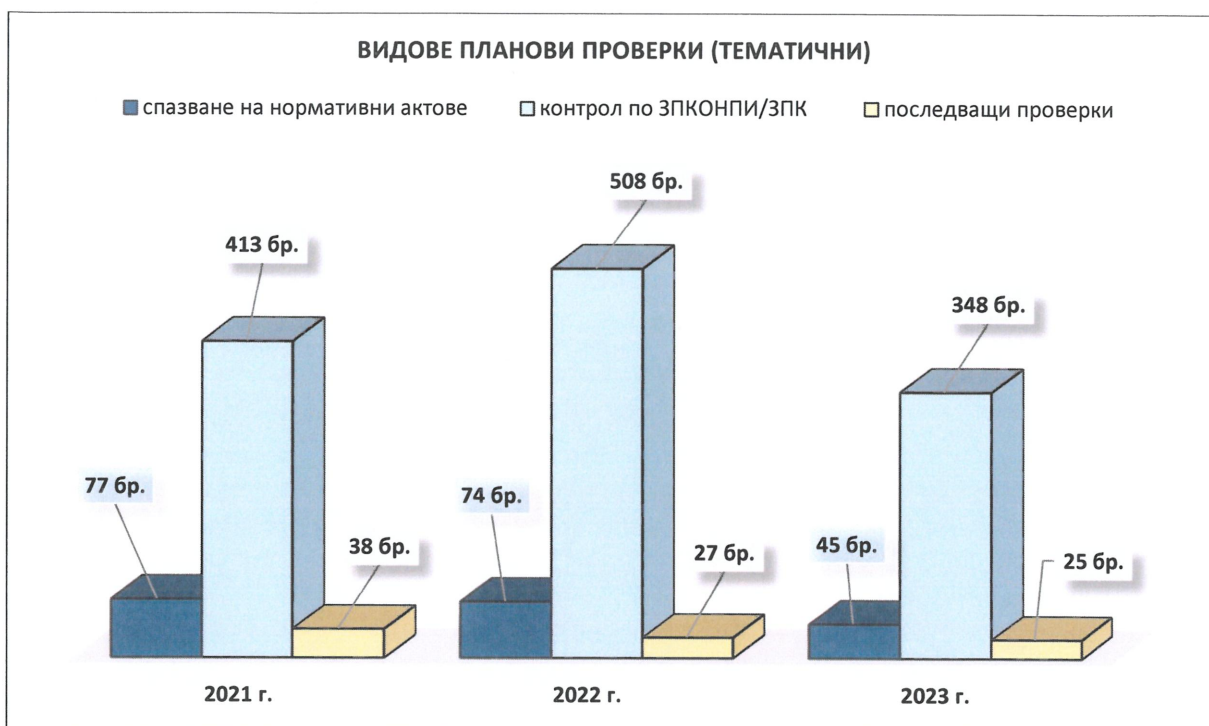
- ✓ превенция срещу допускането на тенденциозни, системни и/или сериозни случаи на закононарушения, водещи до неефективна работа на администрацията;
- ✓ недопускане на нарушения при предоставяне на административни услуги;
- ✓ контрол по спазване на закони, подзакони и вътрешноведомствени актове за организацията на работата на служителите от администрацията;
- ✓ текущ и последващ контрол по Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество/Закона за противодействие на корупцията (относно срочно подаване на декларации);
- ✓ превенция и ограничаване на корупционните практики в администрацията.

От извършените през 2023 г. общо 534 бр. планови проверки 50 бр. са комплексни, а 484 бр. са тематични.

Броят на извършените през 2023 г. 50 комплексни проверки, обхващащи цялостната дейност на отделно административно звено или група от такива звена в администрацията (9,4% от общо извършените през годината планови проверки). Най-голям брой планови комплексни проверки са извършени от инспекторатите към министъра на външните работи – 9 бр., министъра на правосъдието – 7 бр. и към министъра на културата – 6 бр.

Плановите проверки, извършени през 2023 г. представляват 21% от общо извършените през годината 2 535 бр. проверки.

От информацията, налична в годишните доклади на инспекторатите е видно, че както през 2021 г. и 2022 г., така и през 2023 г. от извършените тематични проверки най-голям е броят на проверките за спазване изискванията на ЗПКОНПИ/ЗПК относно срочното подаване на декларациите за несъвместимост и за имущество и интереси – 348 бр. На второ място са проверките за спазване на законите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове за организацията на работата от служителите на администрацията – 45 бр. и на трето място последващи проверки – 25 бр.

Само в един инспекторат (към министъра на транспорта и съобщенията) е планирана и извършена една проверка в структурно звено на министерството по спазване на сроковете по Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

Независимо от факта, че в периода 1 януари – 31 декември 2023 г. от Комисията за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество (Комисия за противодействие на корупцията) не е утвърдена Методика за оценка на корупционния риск от Инспектората към изпълнителния директор на Държавен фонд „Земеделие“ е извършена оценка на корупционния риск на структурни звена от администрацията на фонда по утвърдена от изпълнителния директор секторна методика за оценка на корупционния риск.

В резултат на извършената оценка е установено:

- ✓ значителен процент от служителите (от оценяваните звена) не познават добре относимите към дейността на институцията нормативни актове, което е предпоставка за: допускате на грешки и несъответствия при осъществяване на възложените функции; неизпълнение и/или неточно изпълнение на служебните задължения; допускане на грешки в организацията на работата в съответното звено/дирекция, а оттам и създаване на благоприятни условия за злоупотреби;

- ✓ нарушаване на принципа на справедливо възнаграждение – наличието на това обстоятелство прави съответните служители в значителна степен по-уязвими и податливи към корупционни прояви;

- ✓ неправилна или липса на организация на работа в структурното звено. Голям процент от служителите отчитат, че в тяхната дирекция или отдел/звено има неправилна или липса на организация на работата, което води до извода, че наложеният механизъм

във връзка с възприетите модели на организация на дейността в някои административни единици не е в състояние да допринесе за ефективното им функциониране, което от своя страна води до увеличаване на корупционния риск в тези структури.

При обобщаване на данните от извършената оценка са определени дирекции със среден и висок корупционен риск. Направени са предложения за предприемане на действия за управление и ограничаване на корупционния риск.

2. Извънпланови проверки

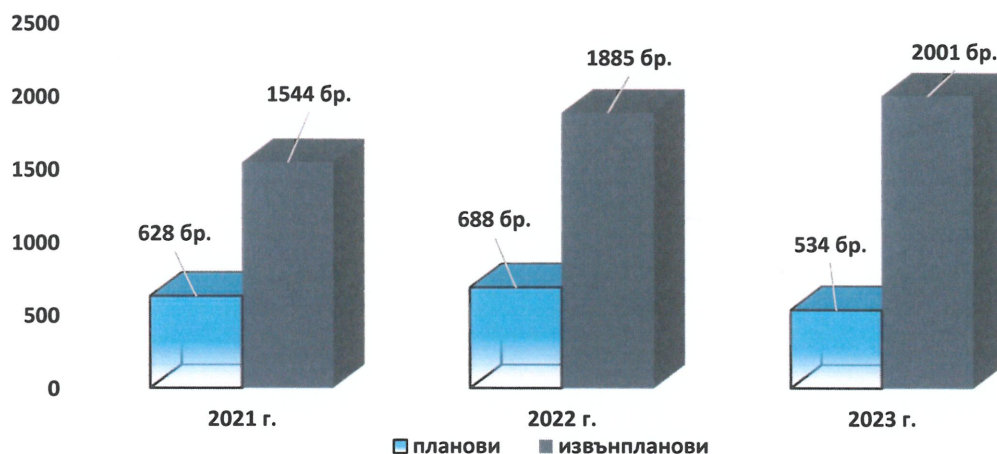
В периода 1 януари – 31 декември 2023 г. инспекторатите са извършили **общо 2 001 бр. извънпланови проверки.**

При анализа на данните, съпоставени с предходните две години, се констатира, че броя на извършените през 2023 г. извънпланови проверки е увеличен спрямо извършените през 2022 г. (1 885 бр.) с 10% , съответно с 33% спрямо тези, извършени през 2021 г. (1 544 бр.).

Според представените данни през 2023 г. по-голям е делът на извънплановите спрямо плановите проверки, каквато е и тенденцията в предходните години.

Извънплановите проверки, извършени през 2023 г. представляват 77% от общо извършените през годината 2 535 бр. проверки, спрямо плановите такива 534 бр.

ПЛАНОВИ И ИЗВЪНПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ 2021 г., 2022 г. и 2023 г.

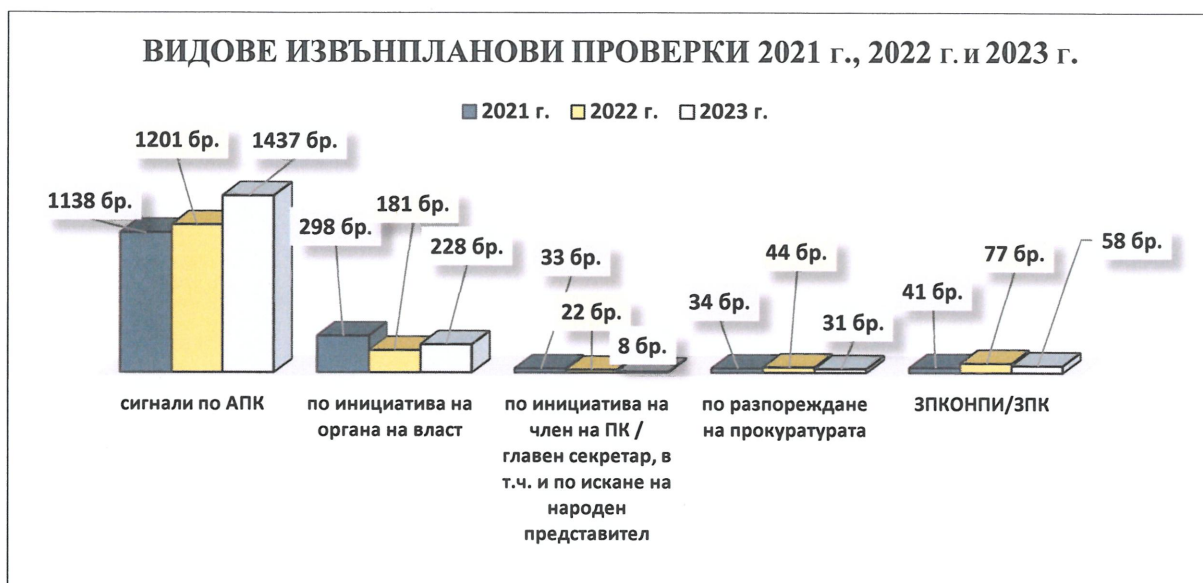
Извършените през отчетния период извънпланови проверки от инспекторатите са както следва:

- ✓ по сигнали по АПК – 1 437 бр.;
- ✓ по ЗПКОНПИ/ЗПК – 58 бр.;
- ✓ други – 506 бр., от които по инициатива на органа на власт – 228 бр., по инициатива на член на политически кабинет/главен секретар/искане на народен представител – 8 бр., разпоредени от прокуратурата – 31 бр. и други – 239 бр.

От информацията, съдържаща се в годишните доклади е видно, че през 2023 г. от общия брой извънпланови проверки най-много са тези по сигнали по АПК (72%), съответно по-малък е делът на отчетените като други проверки (25%), като от тях по инициатива на органите на власт – 45%. Най-малко са отчетените извънпланови проверки по ЗПКОНПИ/ЗПК (2,9%).

През отчетния период в инспекторатите са постъпили общо 3 928 бр. сигнали, като броят им е значително увеличен спрямо тези, постъпили през 2022 г. (2 069 бр. – увеличение с 52%).

По постъпилите през 2023 г. сигнали по АПК от инспекторатите са извършени общо 1 437 бр. проверки, съгласно заповед/писмена резолюция на органа.

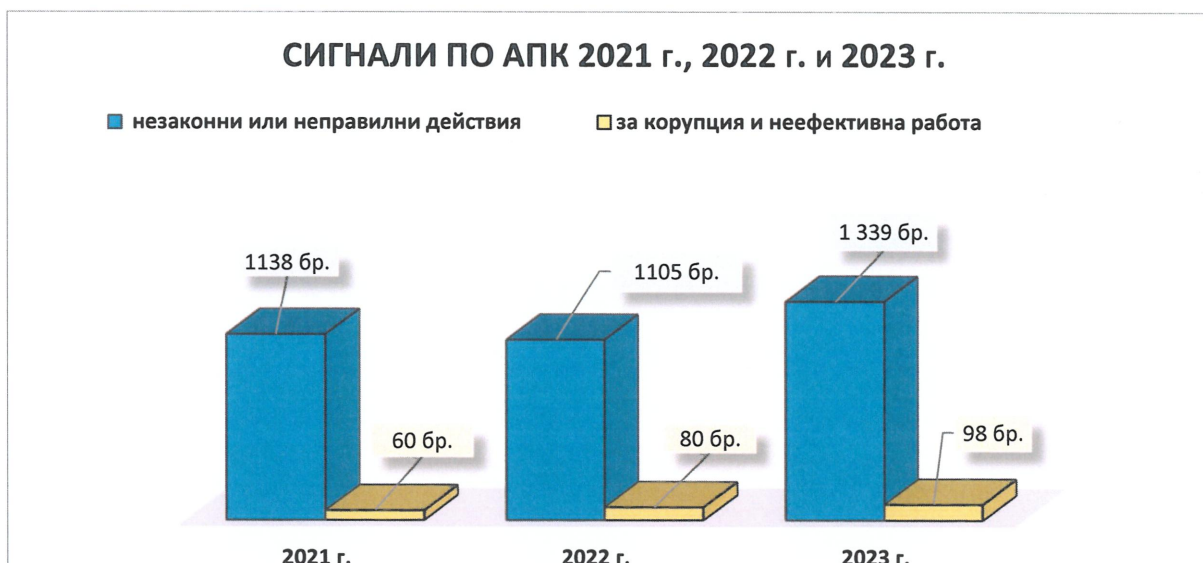

При анализа на данните в отчетните доклади се установи, че по 1 534 бр. сигнали са извършени предварителни проучвания за предприемане на последващи действия, по реда на чл. 124 от АПК са приключени 119 бр. сигнали, 608 бр. сигнали са препратени по чл. 112 от АПК на компетентните органи за разглеждане, а 230 бр. сигнали са прекратени на основание чл. 111, ал. 4 от АПК (анонимни сигнали).

При съпоставяне на обобщените данни на извънплановите проверки по сигналите, постъпили по реда на АПК за 2021 г., 2022 г. и 2023 г. се установи:

✓ общият брой на постъпилите сигнали през 2023 г. за корупция и неефективна работа (98 бр.) е увеличен с 16% спрямо постъпилите през 2022 г. (80 бр.) и с 60% спрямо тези, постъпили през 2021 г. (60 бр.);

✓ през 2023 г. броят на постъпилите сигнали за незаконни действия или бездействия на служители от администрацията (1 339 бр.) е увеличен с 22% спрямо броя им през 2022 г. (1 105 бр.) и с 20% спрямо броя на сигналите, постъпили през 2021 г. (1 138 бр.).

II. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗВЪРШЕНИТЕ ПРОВЕРКИ

1. Проверки по сигнали

През 2023 г. от инспекторатите са извършени проверки по 1 437 бр. сигнали по АПК, в резултат на което са констатирани пропуски и нарушения в работата на администрацията като:

- ✓ неспазване на законово регламентирани задължения;
- ✓ допускане на пропуски и несъответствия с разписани правила/процедури;
- ✓ неизпълнение от страна на служители на решения на Министерски съвет и издадените в тази връзка заповеди на административен орган;
- ✓ допуснати административни нарушения на чл. 303, т. 2 от АПК, изразяващи се в непредставяне в съда на преписка по обжалван акт в законоустановения срок (Министерство на регионалното развитие и благоустройството);
- ✓ липса на оперативен контрол от страна на преките ръководители – директори на дирекции/началници на отдели, който да гарантира законосъобразно изпълнение на служебните задължения (Министерство на икономиката и индустрията, Министерство на иновациите и растежа и Национална агенция по приходите);
- ✓ неправомерно досъпване от служители до данъчно-осигурителна информация и лични данни;
- ✓ грешки при организацията на работата и разпределението на задълженията и отговорностите в Комисията за защита на потребителите (Министерство на икономиката и индустрията);
- ✓ устойчива тенденция за недостатъчно кадрово обезпечаване в част от задграничните представителства към Министерството на външните работи (консулски служби) и недостатъчна подготовка на служителите в тях, което влияе отрицателно върху качеството на административното обслужване;
- ✓ липса на разработена дългосрочна стратегия за управлението на държавните недвижими имоти (терени, помещения или сгради) с дипломатически имунитет, собственост на българската държава (Министерство на външните работи);
- ✓ несвоевременно актуализиране на заповеди, с които на определени служители са възложени отговорности по реализиране на мерки и програми по Закона за насърчаване на заетостта (Министерство на труда и социалната политика);
- ✓ нарушения на нормите за поведение, съгласно Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация;
- ✓ административни нарушения на чл. 54, ал. 3 от АПК, съгласно който при спиране на производството сроковете, предвидени за издаване на акта, спират да текат (Министерство на регионалното развитие и благоустройството);
- ✓ неспазване на вътрешните правила за обмена на документи в една от структурите на Министерство на регионалното развитие и благоустройството;
- ✓ неспазване на изискванията на Наредбата за административно обслужване (Министерство на регионалното развитие и благоустройството).

В резултат на установени пропуски/нарушения от инспекторатите са дадени конкретни препоръки за подобряване работата на администрацията, в т.ч. и търсене на дисциплинарна и административнонаказателна отговорност от длъжностните лица допуснали незаконосъобразни действия или бездействия.

2. Контрол по Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество/Закона за противодействие на корупцията (загл. изм. ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г.)

До 6 октомври 2023 г. проверката на декларациите за несъвместимост и имущество и интереси, както и производството по установяване на конфликт на интереси се е извършвала от съответния инспекторат по реда на ЗПКОНПИ и Наредбата за

организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване на конфликт на интереси (приета с Постановление № 209 на Министерския съвет от 26 септември 2018 г.).

Съгласно § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ проверката на декларациите за несъвместимост и имущество и интереси, както и производството по установяване на конфликт на интереси се извършват от съответния инспекторат или от комисия от служители, изрично овластени от органа по избора или назначаването да осъществяват и тези функции.

С решение на 49-то Народно събрание от 21 септември 2023 г. беше приет нов Закон за противодействие на корупцията (ЗПК), в сила от 6 октомври 2023 г. (обн., ДВ, бр. 84 от 2023 г.). С приемането му, нормативното основание за приемане на наредбата от Министерския съвет беше отменено.

Във връзка с възложените функции на инспекторатите, съответно на комисиите от служители, както и на постоянните комисии на съответните общински съвети (съгласно § 2, ал. 5 от ДР на ЗПК), към 31.12.2023 г. не бяха уредени с нормативен акт организацията и реда за извършване на проверката на декларациите и за установяване на конфликт на интереси по отношение на лицата, посочени в § 2, ал. 1 от ДР на ЗПК.

В периода 1 януари – 31 декември 2023 г. в изпълнение на възложените със ЗПКОНПИ/ЗПК функции от инспекторатите са извършени общо **406 бр. планови и извънпланови проверки** или с 30% по-малко от извършените такива през 2022 г. (585 бр.).

Според представените данни през 2023 г. са извършени:

- ✓ 348 бр. проверки за срочно подаване на декларации за несъвместимост и относно достоверността на декларираните факти и обстоятелства в подадените декларации за несъвместимост по чл. 35, ал. 1, т. 1 и т. 3 от ЗПКОНПИ/чл. 49, ал. 1, т. 1 и т. 3 от ЗПК;

- ✓ 33 бр. проверки за срочно подаване на декларациите за имущество и интереси по чл. 35, ал. 1, т. 2 от ЗПКОНПИ/чл. 49, ал. 1, т. 2 от ЗПК;

- ✓ 11 бр. проверки постъпили сигнали за корупционно нарушение;

- ✓ 14 бр. проверки за установяване на конфликт на интереси (13 бр. по подадени сигнали и 1 бр. по искане на органа по избора или назначаването).

В резултат на извършените проверки е установено/предприето:

- ✓ по-голяма част от служителите са подали декларации за несъвместимост и/или за имущество и интереси в нормативно установените срокове;

- ✓ част от служителите са подали декларации след установения срок, в резултат на което са съставени 117 бр. акта за установяване на административни нарушения;

- ✓ от страна на органите по назначаването са издадени 14 бр. наказателни постановления, 83 бр. връчени предупреждения по чл. 28 от ЗАНН, 7 бр. прекратени производства и 4 бр. сключени споразумения по чл. 58г от ЗАНН;

- ✓ образувани са 10 бр. производства за установяване на конфликт на интереси, в резултат на което е установен конфликт на интереси на 4 бр. служители, а при 6 бр. производства не е установен конфликт на интереси;

- ✓ в един случай е отказано образуване на производство за установяване на конфликт на интереси (Държавен фонд „Земеделие“);

- ✓ дадени са 6 бр. предложения до органи по назначаването за прекратяване на правоотношения, поради установена несъвместимост, в резултат на което един служител е освободен от длъжност (Министерство на младежта и спорта);

- ✓ издадени са 2 бр. акта за установено съответствие на данните в декларациите (Агенция „Митници“ и Комисията за отнемане на незаконно придобитото имущество).

Както през предходните години, така и през 2023 г. от инспекторатите отчитат наличието на няколко проблема при прилагането на ЗПКОНПИ/ЗПК и Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване на

конфликт на интереси (в сила до 06.10.2023 г.), касаещи проверката на декларациите, подадени от лицата по § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ, които създават пречка пред ефективното изпълнение на възложените функции на инспекторатите като:

- ✓ прилагането на глави пета, осма и петнадесета от ЗПКОНПИ/глави пета, осма и единадесета от ЗПК по аналогия и за лицата по § 2 от ДР на закона води до създаването на противоречлива и разнородна практика в процеса на подаване, обработване и проверка на декларациите за имущество и интереси, подадени от служителите от администрацията);

- ✓ липса на приета Методология за оценка на корупционния риск, което възпрепятства планирането и извършването на проверка на съдържанието на декларациите за имуществото и интереси;

- ✓ липса на приета след 06.10.2023 г. наредба на Министерски съвет, уреждаща организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси е предпоставка за неефективно изпълнение на функциите на инспекторатите при прилагане на разпоредбите на ЗПК;

- ✓ липса на законова делегация за съставяне на актове за установяване на административни нарушения и издаване на наказателни постановления в случай на неподадени или неподадени в срок декларации за имущество и интереси;

- ✓ невъзможност за извършване на проверка за съответствие/несъответствие на съдържанието на декларацията за имущество и интереси, поради липсата на достъп до някои регистри.

Отчетените нормативни несъответствия сериозно затрудняват процеса по осъществяване на контролните функции на инспекторатите (чл. 46, ал. 4, т. 7 от Закона за администрацията), като същият в голяма степен е сведен само до проверка за срочното подаване на декларации от задължените лица.

3. Резултати от извършените планови и извънпланови проверки

През 2023 г. в резултат на извършените проверки от инспекторатите са направени **382 предложения за образуване на дисциплинарни производства**, в резултат на което от органите по назначаване са **образувани 198 дисциплинарни производства и са наложени общо 149 бр. дисциплинарни наказания**, от които:

- ✓ забележка на основание чл. 90, ал. 1, т. 1 от Закона за държавния служител (ЗДСл) – 94 бр.;

- ✓ порицание на основание чл. 90, ал. 1, т. 2 от ЗДСл – 18 бр.;

- ✓ отлагане на повишаването в ранг с 1 година на основание чл. 90, ал. 1, т. 3 от ЗДСл – 6 бр.;

- ✓ понижение в по-долен ранг за срок от 6 месеца до 1 година на основание чл. 90, ал. 1, т. 4 от ЗДСл – 11 бр.;

- ✓ уволнение на основание чл. 90, ал. 1, т. 5 от ЗДСл – 20 бр.

Посочените в отчетните доклади причини за необразуваните дисциплинарни производства са свързани с: решение на органа по назначаването/работодателя за липса на достатъчно основание за търсене на дисциплинарна отговорност, в това число и липсата на виновно поведение; промяна на цялостната организация и контрола по осъществяване на дейностите, въз основа на които е предложено образуването на дисциплинарно производство; прекратено служебно правоотношение със служителя; изтекли преклузивни срокове за търсене на дисциплинарна отговорност.

Според информацията, съдържаща се в докладите на инспекторатите през 2023 г. в хода на извършените проверки са констатирани случаи на неизпълнение на разпоредби на АПК, в резултат на което са съставени 13 бр. акта за установяване на административни нарушения, като по 8 бр. от актовете от административнонаказващите

органи са издадени наказателни постановления. По 5 бр. съставени актове за установяване на административно нарушение производствата продължават.

Данните от годишните доклади за извършените планови и извънпланови проверки през 2023 г. показва, че причините за допуснатите пропуски/нарушения в работата на администрацията се свеждат до:

- ✓ често изменяща се нормативна уредба, регламентираща дейността на администрацията;

- ✓ непълноти и/или противоречиви разпоредби в нормативната уредба и вътрешните актове и други;

- ✓ липса на съгласуваност, навременна комуникация и координация между дирекциите;

- ✓ незаконосъобразни и/или неправилни действия или бездействия на служители, заемащи ръководни и експертни длъжности, което води до сериозни затруднения при функционирането на администрацията;

- ✓ непознаване на нормативната уредба и незаинтересованост;

- ✓ неравномерно натоварване на служителите, което води до свръхнатоварване на част от екипа, с което са нарушава микроклимата в организационната структура;

- ✓ неизпълнение и/или забава при изпълнението на служебните задължения;

- ✓ забавяне сроковете за изпълнение на дейностите на отделни етапи от реализирането на проект по Плана за възстановяване и устойчивост;

- ✓ допуснати несъответствия в част от сключени договори по мерки, вкл. и анекси към тях, изразяващи се в неправилно вписване на страните по договорите, липса на клаузи, свързани с прекратяването на договорите;

- ✓ неспазване на правилниците и процедурите за работа и нарушаване на нормите за поведение, разписани в Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация;

- ✓ несвоевременно актуализиране на вътрешните правила и процедури и непривеждането им в съответствие с действащата нормативна уредба;

- ✓ несъответствия в реда и организацията и изпълнението на дейностите, съобразно измененията в регламентиращата ги нормативна уредба, в т.ч. при предоставяне на административни услуги и режими;

- ✓ несъответствия при прилагането на нормативната уредба при извършаването от назначените комисии на проверки на подадените декларации по ЗПКОНПИ/ЗПК от задължените лица и срока за изготвяне на доклади за резултатите от проверките в срок;

- ✓ нарушение на чл. 54, ал. 1 от ЗПКОНПИ, изразяващо се в не публикуване на интернет страницата на списък на лицата, които не са подали декларации в срок;

- ✓ неспазване на законоустановените срокове за разглеждане на подадените сигнали и вземането на решения по тях;

- ✓ неспазване на определените с вътрешноведомствените документи ред и организация на работа;

- ✓ неспазване на установения ред и организация при работа с електронни документи, както и такива на хартиен носител;

- ✓ липса, занижен или недостатъчно ефективен контрол;

- ✓ други, относими към спецификата на проверяваните структури.

В резултат на извършените планови и извънпланови проверки са предложени конкретни мерки за подобряване работата на администрацията като:

- ✓ разписване на механизми/процедури, гарантиращи задълбочено познаване на действащите в администрацията нормативни и вътрешни актове;

- ✓ провеждане на периодични тестове на служителите за даване на оценка на тяхната компетентност и познаване на действащата нормативна уредба;

- ✓ разписване стриктно изпълнение на служебните задължения, предвидени в длъжностните характеристики;

- ✓ изменения на подзаконовни нормативни актове;
- ✓ разработване на вътрешни правила и процедури или тяхното изменение, в съответствие с действащото законодателство;
- ✓ регистриране на протоколи, доклади и други документи, свързани с работата на администрацията в съответната деловодна система на ведомството;
- ✓ провеждане на специализирани обучения/семинари с антикорупционна насоченост, както и такива целящи разясняване и обсъждане на основните задължения на служителите по Закона за противодействие на корупцията и Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация;
- ✓ оптимизиране организацията на работа в структурните звена от администрацията чрез разработване на писмени правила, установяващи мобилност и ротация на служителите, участващи в процедура за избор/подбор/оценки/контроли и други особено чувствителни към корупционен натиск;
- ✓ други, отнасящи се до специфични дейности.

За да се повиши ефективността на дейността на администрацията от инспекторатите са предложени общо 521 бр. промени в нормативни и вътрешноведомствени актове, които са с 43% повече спрямо тези от 2022 г. (361 бр.).

През 2023 г. инспекторатите отчитат участие на инспектори в извършени 73 бр. съвместни проверки с други контролни структури.

При осъществяване на контролните си функции на инспекторите е оказвано пълно съдействие от служителите в проверяваните структури. Извършените проверки са приключили в сроковете, предвидени в съответната заповед или в сроковете, предвидени в АПК.

III. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ГЛАВНИЯ ИНСПЕКТОРАТ ПРЕЗ 2023 г.

Съгласно чл. 46а, ал. 2, т. 1 от Закона за администрацията Главният инспекторат координира и подпомага дейността на Инспекторатите.

През отчетния период Главният инспекторат координира и подпомага дейността на административните инспекторати, чрез оказване на методическа помощ, както по конкретни казуси, свързани с прилагането на Закона за администрацията и Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобито имущество/Закона за противодействие на корупцията, така и по изготвянето и отчитането на антикорупционните планове.

Предвид динамичната политическа обстановка през отчетната година, свързана с промените в състава на Министерския съвет от Главния инспекторат не бяха организирани и провеждани присъствено работни срещи с ръководителите на инспекторатите.

През отчетния период, в изпълнение на заповеди на министър-председателя ръководителят на Главния инспекторат, съвместно с представители на част от инспекторатите взеха участие в следните работни групи:

- ✓ по заповед № Р-150 от 24.08.2023 г. беше създадена междуведомствена работна група за разработване на проекти на актуализирана Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021 - 2027 г.) и Пътна карта за изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021 – 2027 г.), както и на Годишен доклад за изпълнение на мерките през 2022 г.

Изготвените от междуведомствената работна група документи, бяха разгледани на заседание на Националния съвет по антикорупционни политики на 18.10.2023 г., като Годишния доклад за изпълнение на мерките през 2022 г. от пътната карта беше приет с решение на съвета.

✓ по заповед № Р-197 от 24.10.2023 г. беше създадена междуведомствена работна група за изготвяне на проект на Наредба за организацията и реда за извършване на проверката на декларациите, както и за установяване на конфликт на интереси, във връзка с § 2, ал. 6 от Допълнителните разпоредби на Закона за противодействие на корупцията.

Изготвеният проект на наредба беше изпратен на междуведомствено съгласуване и публикуван на Портала за обществени консултации на 24.01.2024 г. След изтичане на определените срокове и процедури същият ще бъде внесен за разглеждане на заседание на Министерския съвет.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

От информацията, налична в докладите за извършените проверки през 2023 г. е видно, че през отчетния период инспекторатите са изпълнявали своите функции и задачи в съответствие с утвърдените годишни планове, като са извършили и множество проверки по получени сигнали или разпоредени от административните органи.

Въпреки голямата динамика и натоварване на инспекторатите през изминалата година инспекционната дейност е осъществявана в определените срокове. Не са отчетени случаи на забавяне на процеса по одобряване на докладите от проверките от органите на власт, към които са създадени инспекторатите.

Като звена за вътрешен контрол инспекторатите имат ключова роля за справяне с рисковете от закононарушения и корупция в администрацията, но въпреки това **системата страда от редица слабости**, като:

✓ **определената щатната численост на служителите в инспекторатите е ограничен, което създава пречка пред ефективното изпълнение на възложените функции.** Според данните, представени в отговор на въпросника на Организацията на обединените нации относно прилагане на Конвенцията за корупция, към 1 юли 2023 г. общата щатна численост на служителите в инспекторатите е 305 щ. бр. (в тази бройка не са включени данни за инспекторатите на ДАНС, ДАР и ДАТО, тъй като информация е класифицирана).

При съпоставяне на данните за числеността на инспекторатите през 2019 г. и тези за 2023 г. е видно, че общата численост е намалена от 477 щ. бр. на 305 щ. бр. (за 4 г. са съкратени 172 щ. бр. от инспекторатите).

✓ **условията за работа в инспекторатите са непривлекателни (ниско заплащане и конфликтни ситуации), което създава пречки за привличане и задържане на висококвалифицирани служители, поради което е налице сериозно текучество на персонала.** От информацията, представена от ръководителите на инспекторатите в Главния инспекторат размерът на възнагражденията на служителите в инспекторатите са на ниските или средните нива на възнаграждения спрямо останалите длъжности в съответната администрация (данните са представени в отговор на въпросника на Организацията на обединените нации относно прилагане на Конвенцията за корупция). Налице са случаи размерът на индивидуалната основна месечна заплата на ръководител на инспекторат да е по-малка от служители в инспектората, съответно по-малка от останалите ръководни длъжности в съответната структура;

✓ **опити за намеса в дейността на инспекторатите от страна на членове на политически кабинети или на главни секретари,** чрез изготвяне на становища по доклади за резултатите от проверки, изискване на неселективна им се информация и документи по текущи проверки, даване на оценка за определяне размера на допълнителното материално стимулиране.

Важно е да се отбележи, че ограниченият състав на инспекторите води до голямо претоварване на състава, както и до естествено ограничаване или намаляване обхвата на дейност. Тази тенденция влошава качеството на контрола, като измества неговата

насоченост от планови и превантивни форми към ситуационна последваща реакция на сигналите за нередности в работата на администрацията. Голямата натовареност в работата на инспекторите, която не съответства на размера на възнагражденията им, конфликтната среда, произтичаща от естеството на дейността, прави непривлекателни тези длъжности. Тези обстоятелства затрудняват привличането и задържането на квалифицирани служители, които биха гарантирали ефективен контрол на дейността на администрацията.

Водени от препоръките от Доклада за България на Групата на държавите, борещи се срещу корупцията (ГРЕКО) Пети кръг на оценка „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността на централното управление (висши държавни длъжности) и правоприлагащите органи“ и Доклада на Европейската комисия по върховенство на правото от 2023 г., мерките, включени в Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията на Република България (2021 – 2027 г.), и отчитайки ситуацията към настоящия момент е необходимо да се работи в по-голяма степен в насока гарантиране на пълна функционална независимост на инспекторатите и осигуряване на финансова обезпеченост на инспекторите.

За изпълнението на препоръките от Докладите на ГРЕКО и Европейската комисия, съответно на мерките, включени в националната антикорупционна стратегия (2021 – 2027 г.) е необходимо на първо място уреждане по законодателен път на правила/норми, които да гарантират обективност и прозрачност при назначаването и освобождаването на служителите в инспекторатите и ненамеса в работата им, в т.ч. и от страна на членове на политическите кабинети и главни секретари. На следващо, но не на последно място е изключително важно адекватното обезпечаване на инспекторатите с човешки, материални и финансови ресурси чрез запълване на наличните свободни щатни бройки за съответни длъжности, осигуряване на необходимия за това бюджет, който да гарантира справедливо възнаграждение на служителите, съобразно правомощията и функциите им, подобряване на условията на труд (офиси, техника, транспорт) и други.

Надграждането на капацитета на инспекторите чрез специализирани обучения е не по-малко значим елемент за ефективното осъществяване на дейността им по предотвратяване и разкриване на нарушения, свързани с почтеността и други нередности в дейността на администрацията.

През последните години инспекторатите доказаха израстване, положително въздействие и съществен принос относно прилагането на законосъобразни и подходящи административни мерки, както за подобряване работата на администрацията, така и за противодействие и превенция на корупцията. Посредством усъвършенстването на законовата рамка, очакваните резултати са в посока осигуряване на независимостта и увеличаване капацитета на инспекторатите по Закона за администрацията, които да действат проактивно при идентифицирането и отстраняването на уязвимите области в дейността на администрацията.

РЪКОВОДИТЕЛ НА ГЛАВЕН ИНСПЕКТОРАТ:

МАРИЯ ТОМОВА